

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

10-16 במרץ, 2009

סקירה כללית

המצור על רצועת עזה נמשך, כמו גם ירי רקטות מתוצרת מקומית בידי חמושים פלסטינים לעבר שטח ישראל; נמשכות גם תקיפות חיל האוויר הישראלי ברחבי רצועת עזה. המנהרות המצויות מתחת לגבול עזה-מצרים, שהפכו לנתיב חלופי לסחורות שהעברתן נאסרה במעברי הגבול הרשמיים לתוך עזה, כמו גם מקור להברחות נשק לפי מקורות ישראלים, הותקפו ע"י ישראל; בשל כך פחתה הכמות הכוללת של הסחורות הנכנסות לרצועת עזה. על פי הדיווחים, עימותים בין כוחות ישראלים לחמושים פלסטינים בתוך רצועת עזה גרמו לפציעתם של שישה פלסטינים, בהם ילד אחד. הכמות הכללית של הסיוע ההומניטארי, שכניסתו מתאפשרת לרצועת עזה, נותרה פחותה ביחס לכמות הנחוצה בדחיפות. האירגונים השותפים להושטת הסיוע ההומניטארי בשטחים הכבושים ממשיכים לפעול להשגת הקלות גישה למעבר סחורות וכוח אדם לתוך רצועת עזה. מסמך שכותרתו "מסגרת עבודה לאספקת סיוע הומניטארי בעזה" הוכן ע"י הצוות המקומי של האירגונים ההומניטאריים הפועלים בשטחים הכבושים; הכוונה היא להפוך מסמך זה למערך סטנדרטי של נהלים בסיסיים בנוגע למעבר סחורות וצוותים הומניטאריים לרצועת עזה.

דו"ח מטעם סוכנות UNDP: "בתוך עזה – גישות ותפיסות של תושבי רצועת עזה בתום המבצע הצבאי הישראלי", מדגיש את הנקודות הבאות:

- 65% מתושבי עזה חיים מתחת לקו העוני, ו-37% חיי בתנאי עוני עמוק.
- 66% מהמובטלים חיים בתנאי עוני עמוק, עליה משיעור של 56% בתקופה שלפני העימות.
- יותר ממיליון מתושבי רצועת עזה, שמספרם הכולל עומד על כ-1.4 מיליון, חשים חוסר ביטחון בשל אחת משלוש סיבות: העימות הישראלי-פלסטיני (42%), שליטת ישראל בגבולות (27%) שמונעת מעבר סחורות ואנשים, ומתחים פלסטינים פנימיים.
- רוב בתי האב ברצועת עזה סובלים מגישה מוגבלת לשירותים בסיסיים כמו מזון, מים, חשמל, תברואה, ומזומנים, אך כעת הצורך המורגש ביותר הוא הצורך בביטחון אישי.
- כמעט 40% מהמשפחות שהשתתפו בסקר נעקרו מבתיהן כתוצאה מהמבצע הצבאי הישראלי.
- 25% מבתי האב ברצועת עזה מאמינים שסיוע נפשי הינו הסיוע הנחוץ ביותר כעת, ו-49% סבורים שסיוע נפשי הינו הסיוע החשוב ביותר כעת לילדים.

הסקר שהוכן לקראת חיבור הדו"ח נערך בין ה-25 לינואר ל-1 בפברואר 2009, והשתתפו בו 1,815 בתי אב שנבחרו באקראי ברצועת עזה. <http://www.undp.ps/en/focusareas/crisis/surveyerf.pdf>

הגישה לתוך רצועת עזה / המעברים¹

יבוא סחורות

- השבוע התאפשרה כניסתן לרצועת עזה של 671 משאיות עמוסות בסחורות, מתוכן 121 שיועדו לסוכנויות ההומניטאריות (18%), וזאת בהשוואה ל-1,080 משאיות שנכנסו בשבוע הקודם. מדובר בממוצע של 121 משאית ליום, וזאת בהשוואה לממוצע יומי שעמד על 264 משאיות ביום בשבוע השלישי של חודש יולי 2008.
- הסחורות המיובאות כללו: מזון (520 משאיות, 68%), אספקה רפואית (16 משאיות, 2%), מוצרים המשמשים לצורכי היגיינה וניקיון צומצמו לייבוא כלור, ממחטות נייר, חיתולים (84 משאיות, 11%), ומוצרי צריכה שאינם מוצרי מזון כמו שמיכות ומזרונים, ולראשונה מאז ה-28 באוקטובר 2008 - וביגוד (33 משאיות, 4%). כמו כן התאפשרה כניסתן של 14 משאיות המכילות אספקה של כלי כתיבה / חינוך ו-4 משאיות המכילות חומרי גלם חקלאיים (ביצים מופרות).
- לא הותרה כניסתם של בע"ח, ציוד חשמלי ותעשייתי, כלי רכב ותובלה, אמצעי אחסון ואריזה ומוצרי בנייה.

בין המוצרים שהרשויות הישראליות אסרו את הכנסתם לרצועה כלולים: ריבה, עוגיות, רסק עגבניות, והדבר הוביל לכך שנאסרה הכנסתם לעזה של 498 ארגזים שסיפק ארגון USAID ו-2,488 ארגזים שסיפק ארגון World Vision. לפי מתאם פעולות הממשלה בשטחים, חבילות מזון המכילות מוצרים אלה, ובנוסף לכך תה, דברי מתיקה וחטיפי תמרים, ידחו גם בעתיד.

דלק

בשבוע שעבר לא התאפשרה הכנסתם לעזה של דלק או סולר דרך ישראל. ואולם, התאחדות בעלי תחנות הדלק הפלסטינית GSOA מדווחת שכמות הדלק שעוברת דרך המנהרות בגבול עזה-מצרים גדלה ועומדת כעת על 50 אלף ליטר סולר ו-30 אלף ליטר דלק הזורמים לעזה מדי יום. מאז השבוע שעבר הסולר זמין יותר בשווקים, בעוד שהדלק נותר פחות זמין. מחירי הדלק והסולר רשמו ירידה (מ-8 ו-5 ש"ח לליטר ל-4 ו-3 ש"ח לליטר בהתאמה, השוואה לשבוע הקודם).

- השבוע התאפשרה הכנסתם של 675.5 טון גז בישול לתוך רצועת עזה בהשוואה ל-420 טון בשבוע הקודם, נתון זה מייצג 39 אחוזים מסך תצרוכת השבועית המשוערת לפי GSOA.
- התאפשרה כניסתם של 2,235,450 ליטר דלק תעשייתי לתחנת הכוח, המייצגים 71% מהתצרוכת השבועית כפי שנקבעה ע"י רשויות תחנת הכוח.

¹ מידע על מצבם של מעברי הגבול ומספר המשאיות העוברות נאסף ע"י משרד המתווך ההומניטארי בעזה, בהתבסס על מידע שמספקים משרד הכלכלה העזתי, סוכנות אונר"א, סוכנות UNSCO, ומרכז המסחר הפלסטיני Paltrade. הנתונים מאומתים מול מידע שהתקבל ממשרד מתאם הפעולות בשטחים - COGAT ומתייחסים לתקופה שבין 10-16 למרץ.

המצב במעברים

- מעבר סופה נותר סגור. ואולם, יש לציין כי משרד מתאם פעולות הממשלה בשטחים דיווח למתאם ההומניטארי מטעם האו"ם כי מעבר סופה נסגר סופית ואינו משמש עוד כנקודת מעבר בין עזה לישראל.
 - מעבר קרני נותר סגור.
 - שרוול המסוע במעבר קרני פעל במשך שני ימים. המסלול בו מועבר בטון (שנפתח לאחרונה ב-29 באוקטובר 2008) נותר סגור.
 - צינורות הדלק בנחל עוז פעלו חלקית ב-5 מתוך 6 ימים בהם היו אמורים לפעול. משרד מתאם פעולות הממשלה בשטחים הודיע למתאם ההומניטארי מטעם האו"ם שימי העבודה צומצמו לחמישה בשבוע, א'-ה'.
 - מעבר כרם שלום פעל חלקית בכל הימים בהם היה אמור לפעול.
 - מעבר רפיח היא סגור למעבר סחורה בכל הימים.
- יצוא:** לא התאפשר יצוא סחורות מעזה במהלך השבוע.

גישה של כוח אדם הומניטארי

- תנועת כוח-אדם של האו"ם לתוך רצועת עזה ובתוכה תלויה, בין היתר, בזמינות כלי רכב משוריינים, שמספרם מוגבל ביותר. 17 כלי רכב משוריינים ממתנינים עדיין לקבלת אישור מטעם הרשויות הישראליות להיכנס לתוך ישראל.
- תהליכי קבלת אישורי הכניסה לתוך רצועת עזה החלים על עובדיהם של ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים נותרו ארוכים מאוד והם משבשים את יכולת התפקוד שלהם את השירותים שארגונים אלה אמורים לספק.
- מספר ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים הפועלים בעזה התבקשו להירשם במשרדי חמאס, הרשות המנהלת דה-פקטו את עזה, לעתים תכופות בנוסף לרישום במשרדי הרש"פ ברמאללה. ההתאחדות הבינלאומית של סוכנויות פיתוח (AIDA) מנהלת כעת סקר בקרב הארגונים הלא ממשלתיים בכל הנוגע לגישה לעזה.

לוגיסטיקה

האשכול הלוגיסטי (קבוצת אירגונים המתאמים את העברת הסיוע לרצועה) ממשיך לקדם כניסה מוגברת של סחורות הומניטאריות לתוך עזה. האשכול הלוגיסטי ביקש ממתאם פעולות הממשלה בשטחים אישור להעברת כלי כתיבה עבור ארגון UNICEF, ערכות התפתחות לגיל הרך וצעצועים לילדים, ציוד רפואי עבור UK MAP, אספקה וטרינארית עבור FAO, ו-704 ערכות אבקת שטיפה עבור ארגון world vision.

האשכול הגיש מספר בקשות לרשויות הישראליות, בהן בקשה לקבל אישור להשתמש במכולות ימיות להעברת המטען ההומניטארי, אישור להוצאת המכולות הריקות, אישור לערום בערימות כפולות את מזרוני הקש על המשאיות, ואישור להתקין תאורה בצד העזתי של מעבר כרם שלום שיאפשר את רציפות העבודה במקום עם רדת החשיכה. האשכול מעדכן באורח שוטף את רשימת הציוד ההומניטארי שכניסתו התאפשרה, הציוד שנותר תקוע במעברים והציוד שכניסתו נאסרה. המידע שנאסף כולל את כמויות המוצרים, הארגון השולח, תאריך הכניסה, תאריך השליחה / בלימת הכניסה במעברים וכיו"ב. את הרשימה ניתן לקבל לפי בקשה מהאשכול הלוגיסטי:
<http://www.logcluster.org/gaza09a/UNJGECC>.

הגנה על אזרחים

יש לטפל בדחיפות בנהלים להוצאת ילדים חולים מעזה הזקוקים לטיפול רפואי מחוץ לרצועה, שכן מנגנוני המעקב, במיוחד לילדים ללא ליווי, אינם הולמים. תחום נוסף המעורר חשש הינו סוגיית הנעדרים. עם סיום העבודה על מאגר הנתונים של קורבנות המלחמה, יתברר מספר הנעדרים לעומת ההרוגים. בנוסף לכך, האשכול העוסק בנושא הגנה על אזרחים זיהה כי עיכובים ארוכים בהליכים המשפטיים הקשורים לירושה של אנשים שנהרגו במלחמה תורמים להתדרדרות מצבן הכלכלי של משפחות ההרוגים.

חשמל / דלק

כ-90% בקירוב מכל תושבי עזה סובלים משיבושים באספקת החשמל, והפסקות חשמל הנמשכות בין 4-5 שעות ביום. החברה העזתית לאספקת חשמל מדווחת על גירעון אנרגיה כללי בשיעור של 19% ברצועת עזה נכון ל-15 במרץ. ביום ב', 16 במרץ, נאלצה תחנת החשמל העזתית לסגור טורבינה אחת בשל קשיים טכניים, ותפוקת החשמל צומצמה ל-30 מ"ו. אזור העיר עזה ומרכז רצועת עזה הם האזורים שנפגעו בצורה הקשה ביותר, והפסקות החשמל מתקיימות שם כעת במשך 8-12 שעות ביום. היחידה המקולקלת נמצאת בתיקון, ומקור בתחנת הכוח טוען שניתן היה למנוע את הקלקול לו היו בנמצא חלקי חילוף.

התאוששות ראשונית

בעקבות פרסום התוכנית הפלסטינית לשיקום והתאוששות ראשונית ברצועת עזה לשנה 2009-2010, הוקמו ארבע קבוצות עבודה תחת אשכול ההתאוששות הראשונית (ממשל, מחייה, תשתיות וסביבה). המטרה היא לתת עדיפות להתאוששות ראשונית ולמאמצי שיקום זמניים בכל אחד מהאזורים - עם שיפור הגישה.

מים ותברואה

כ-50 אלף תושבים נותרו עדיין ללא אספקת מים זורמים ברשת המים הציבורית, בעוד ש-100 אלף תושבים נוספים סובלים משיבושים באספקת המים. הארגונים CARE, ACF, PHG ו-OXSfam ממשיכים לספק מים במיכליות לשכונות שנפגעו. מחסור בציוד ובחומרי בנייה ותיקונים הדרושים למגזר המים והתברואה מוסיף לפגוע במאמצי השיקום והתיקון. במהלך איסוף דגימות מים שנילקחו בחודשים ינואר-פברואר השווה מידע שנאסף על מחלות נישאות מים והגורמות לשלשולים ופוגעות בילדים בגילאי 0-3 שאובחנו במתקני אונר"א לנתונים המקבילים אשתקד. נמצא גידול בשיעור של 18% במספר המקרים

המדווחים, ולפי ההשערות גידול זה קשור לנזקים שנגרמו במלחמה למערכות המים. מערכת המעקב האפידמיולוגית ברצועת עזה שבה לתפקד ב-20 בינואר.

חינוך

הצורך לספק סיוע נפשי לילדי בתי הספר ולמורים הוביל להקמתה של תת קבוצה ע"י "Sharek Youth Forum" ובה מעורבים כעשרה ארגונים ובכללם אוניברסיטאות עזתיות. הכנות לקראת אימונם והכשרתם של 354 יועצים המיועדים לפעול בבתי הספר העזתיים ובקרב הארגונים הלא ממשלתיים נמצאות בעיצומן. ההגבלות על גישה והעברת אספקה לתוך עזה נותרו מכשול מרכזי עבור מספר יוזמות חינוכיות, החל משיפוץ בתי ספר ותיקונם וכלה באספקת חומרי הדרכה הדרושים להכשרתם של מורים ויועצים.

ביטחון במזון / חקלאות

זמינותם של רוב מוצרי המזון נמצאת ברמה סבירה, הן עבור מזון טרי והן עבור מזון יבש, אולם המצב איננו יציב. קיימת בעיית זמינות ביחס למוצרים מסוימים. עוף ובשר טרי, חומרי ניקוי וגז בישול אינם זמינים או נמצאים ברמת אספקה נמוכה נכון ל-10 במרץ 2009. מחסור במזון לחיות ובגז בישול הוביל להתייקרות מחיר העוף בשוק מ-12 ל-17.25 ₪ לק"ג.

נכון ל-10 במרץ, כמות קמח החיטה בתחנות הקמח בעזה עמד על 10,900 טון מעוקב, כמות המספקת לסיפוק צרכי האוכלוסיה במשך 24 ימים (עד ה-3 באפריל 2009). בהצהרה שפרסם דובר צה"ל ב-11 למרץ הוכרז על ההחלטה להגביל את הדיג בחופי עזה למרחק של שלושה מיילים ימיים מהחוף. מאז 2002 הוגבלו הדייגים לשטח של 6-8 מיילים ימיים, למרות שבהסכמי אוסלו הסכימה ממשלת ישראל לאשר דיג במרחק של 12 מיילים ימיים, והתחייבות זו זכתה לגיבוי ממשלת ישראל במסגרת התחייבויות ברטיני (2002). הגבלת שטח הדיג מאיימת על מחייתם של יותר מ-3,000 דייגים בעזה התלויים בענף זה לפרנסת משפחותיהם. מגבלות חמורות על הכנסת תשומות חקלאיות לרצועה מוסיפות לעקב את מאמצי השיקום של אדמות חקלאיות, חממות, דרכים, בארות ומערכות השקיה. האיסור לייבא בע"ח מגביל את מאמצי ההרבעה של חיות משק, וגורם להתייקרות הבשר, ובכלל זה בקר, טלה ועוף, והופך מוצרים אלה ליקרים מדי עבור רוב האוכלוסייה.

לקריאת הדו"ח בשפה האנגלית פנו לאתר OCHA:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_humanitarian_situation_report_2009_03_16_english.pdf